# YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
23 päivänä tammikuuta 1997 *

Asiassa C-171/95,

jonka Bundesverwaltungsgericht (Saksa) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

**Recep Tetik**

vastaan

**Land Berlin,**

**Oberbundesanwalt beim Bundesverwaltungsgericht**in osallistuessa asian käsittelyyn,

ennakkoratkaisun assosiaation kehittämisestä Euroopan talousyhteisön ja Turkin välillä 19.9.1980 tehdyn assosiaationeuvoston päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan kolmannen luetelmakohdan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja G. F. Mancini (esittelevä tuomari) sekä tuomarit J. L. Murray, C. N. Kakouris, P. J. G. Kapteyn ja H. Ragnemalm,

julkisasiamies: M. B. Elmer,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Tetik, edustajanaan asianajaja C. Rosenkranz, Berliini,

— Land Berlin, edustajanaan asianajaja M. Arndt, Berliini,

— Saksan hallitus, asiamiehinään liittovaltion talousministeriön Ministerialrat E. Röder ja Oberregierungsrat B. Kloke,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkö C. de Salins ja ulkoasiainsihteeri C. Chavance,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Assistant Treasury Solicitor J. E. Collins, avustajanaan barrister E. Sharpston,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies P. van Nuffel,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Saksan hallituksen, asiamiehenään E. Röder, Ranskan hallituksen, asiamiehenään C. Chavance ja komission, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies U. Wölker, esittämät suulliset huomautukset 3.10.1996 pidetyssä istunnossa,

kuultuaan julkisasiamiehen 14.11.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Bundesverwaltungsgericht on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 11.4.1995 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 7.6.1995, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä assosiaation kehittämisestä 19.9.1980 tehdyn assosiaationeuvoston päätöksen N:o 1/80 (jäljempänä päätös N:o 1/80) 6 artiklan 1 kohdan kolmannen luetelmakohdan tulkinnasta. Assosiaationeuvosto on perustettu Euroopan talousyhteisön ja Turkin välisellä assosiaatiosopimuksella, jonka allekirjoittivat Ankarassa 12.9.1963 Turkin tasavalta ja Euroopan talousyhteisön jäsenvaltiot sekä yhteisö ja joka on tehty, hyväksytty ja vahvistettu yhteisön puolesta 23.12.1963 tehdyllä neuvoston päätöksellä 64/732/ETY (EYVL 1964, 217, s. 3685, jäljempänä assosiaatiosopimus).

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Turkin kansalainen Tetik ja Land Berlin ja joka koskee pysyvää oleskelulupaa Saksassa koskevan hakemuksen hylkäämistä.

3 Pääasian asiakirjoista ilmenee, että Tetik oli syyskuun 1980 ja 20.7.1988 välisenä aikana työskennellyt säännönmukaisesti merimiehenä eri saksalaisilla aluksilla.

4 Saksan viranomaiset myönsivät Tetikille tätä työskentelyä varten peräkkäisiä oleskelulupia, jotka olivat aina määräaikaisia ja jotka oli rajoitettu merenkulkualan ammatin harjoittamiseen. Tetikin viimeinen oleskelulupa oli voimassa 4.8.1988 asti ja sisälsi maininnan, että se päättyy työskentelyn loppuessa Saksan meriliikenteessä.

5 Tetik irtisanoutui 20.7.1988 omasta pyynnöstään merimiehen toimestaan.

6 Tetik lähti 1.8.1988 Berliiniin, jossa hän haki samana päivänä pysyvää oleskelulupaa tehdäkseen palkattua työtä maissa ilmoittaen, että hänen aikomuksenaan on oleskella Saksassa noin vuoteen 2020.

7 Land Berlinin toimivaltaiset viranomaiset hylkäsivät 19.1.1989 tämän hakemuksen, ja Verwaltungsgericht vahvisti tämän päätöksen lainmukaisuuden 10.12.1991 ja Oberverwaltungsgericht Berlin 24.3.1992.

8 Saksan viranomaisten antama rekisteröintitodistus, joka toimitettiin Tetikille hänen haettuaan pysyvää oleskelulupaa, sisältää maininnan "palkatun työn tekeminen ei ole sallittu".

9 Tetik, jolla ei ole ollut töitä omasta pyynnöstään tapahtuneen irtisanoutumisensa jälkeen, nosti kanteen Bundesverwaltungsgerichtissa.

10 Bundesverwaltungsgericht, joka totesi päätöksen olla uusimatta oleskelulupaa olevan täysin Saksan lainsäädännön mukainen, pohti, voitaisiinko päätöksen N:o 1/80 6 artiklan perusteella päätyä Tetikille suosiollisempaan ratkaisuun.

11 Artikla kuuluu seuraavasti:

"1. Jollei hänen perheenjäsentensä vapaata oikeutta työskentelyyn koskevista 7 artiklan määräyksistä muuta johdu, turkkilaisella työntekijällä, joka kuuluu tietyn jäsenvaltion yleisiin työmarkkinoihin, on oikeus

— työskenneltyään säännönmukaisesti yhden vuoden saada työlupansa uudistetuksi samaa työnantajaa varten tässä jäsenvaltiossa, jos hänellä on työpaikka;

— työskenneltyään säännönmukaisesti kolme vuotta vastaanottaa tässä jäsenvaltiossa valitsemaltaan saman ammattialan työnantajalta työtarjous, joka on tehty tavanomaisin ehdoin ja jonka tämän valtion työvoimaviranomaiset ovat rekisteröineet, jollei yhteisön työntekijöille annettavasta etusijasta muuta johdu;

— työskenneltyään säännönmukaisesti neljä vuotta tehdä vapaasti tässä jäsenvaltiossa minkälaista tahansa valitsemaansa palkattua työtä.

2. Vuosiloma ja äitiysloma sekä poissaolo työtapaturman tai lyhytaikaisen sairauden vuoksi rinnastetaan säännönmukaisiin työskentelykausiin. Toimivaltaisen viranomaisen asianmukaisesti toteamat työntekijän omasta tahdosta riippumattomat työttömyyskaudet ja poissaolo pitkäaikaisen sairauden vuoksi, vaikka niitä ei rinnasteta säännönmukaisiin työskentelykausiin, eivät vaikuta haitallisesti niihin oikeuksiin, jotka on saatu aikaisempien työskentelykausien perusteella.

3. Yksityiskohtaiset säännökset 1 ja 2 kohtien soveltamisesta annetaan kansallisessa lainsäädännössä."

12 Todettuaan, että asian ratkaiseminen edellyttää tämän määräyksen tulkintaa, Bundesverwaltungsgericht on 11.4.1995 tekemällään päätöksellä päättänyt esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kaksi ennakkoratkaisukysymystä:

"1. Kuuluuko turkkilainen merimies, joka on vuodesta 1980 vuoteen 1988 työskennellyt jäsenvaltion aluksilla, assosiaation kehittämiseksi perustetun ETY:n ja Turkin välisen assosiaationeuvoston tekemän päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla tämän jäsenvaltion yleisiin työmarkkinoihin ja onko hän niillä säännönmukaisesti työssä, kun hänen työsuhteeseensa sovellettiin kansallista lainsäädäntöä, kun hän maksoi palkastaan veroa jäsenvaltioon ja kuului sen sairausvakuutukseen, vaikka hänelle myönnetty oleskelulupa oli rajattu merenkulkualan ammatin harjoittamiseen eikä oikeuttanut kotipaikkaan maissa?

Onko sillä merkitystä, että Saksan lain mukaan tämän ammatin harjoittamiseen ei vaadita työlupaa ja että merimiehiin sovelletaan työ- ja sosiaalivakuutusoikeudessa osittain erityisiä säännöksiä?

2. Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

Menettääkö turkkilainen merimies oikeuden vaatia oleskelulupaa, jos hän päättää työsuhteensa omasta pyynnöstään eikä esimerkiksi terveydellisistä syistä, hakee 11 päivää oleskelulupansa päättymisen jälkeen oleskelulupaa maissa harjoitettavaa ammattia varten ja jos hänestä tulee työtön tämän oleskeluluvan epäämisen jälkeen?"

13 Bundesverwaltungsgerichtin 30.8.1995 tekemästä päätöksestä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 25.9.1995, ilmenee tämän tuomioistuimen katsovan asiassa C-434/93, Bozkurt, 6.6.1995 annetusta tuomiosta (Kok. 1995, s. I-1475) löytyvän tyydyttävän vastauksen ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen. Bundesverwaltungsgericht jatkaa sen sijaan pohtimalla, onko Tetikillä ollut päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan kolmannen luetelmakohdan nojalla oikeus oleskelulupaan irtisanouduttuaan omasta pyynnöstään merimiehen toimestaan.

14 Näistä syistä Bundesverwaltungsgericht katsoo 30.8.1995 tekemässään päätöksessä, ettei vastaus ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen ole enää tarpeen, ja pyytää, että yhteisöjen tuomioistuin vastaisi ainoastaan 11.4.1995 tehdystä päätöksestä ilmenevään toiseen kysymykseen.

15 Jotta tähän kysymykseen voidaan vastata, on aluksi muistettava, että assosiaatiosopimuksen 12 artiklan mukaan "sopimuspuolet pitävät lähtökohtanaan yhteisön perustamissopimuksen 48, 49 ja 50 artiklaa toteuttaessaan asteittain työntekijöiden vapaan liikkuvuuden".

16 Lisäksi assosiaatiosopimuksen 6 artiklassa määrätään, että "assosiaation asteittaisen toteuttamisen ja kehittämisen varmistamiseksi sopimuspuolet kokoontuvat assosiaationeuvostossa, joka toimii assosiaatiosopimuksessa sille uskotun toimivallan rajoissa", ja 22 artiklan 1 kappaleessa määrätään, että "assosiaationeuvostolla on päätösvalta assosiaatiosopimuksessa määrättyjen tavoitteiden toteuttamiseksi ja siinä määrätyissä asioissa — —".

17 Assosiaatiosopimukseen liitetyn 23.11.1970 allekirjoitetun ja 19 päivänä joulukuuta 1972 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2760/72 hyväksytyn lisäpöytäkirjan (EYVL L 293, s. 1, jäljempänä lisäpöytäkirja) 36 artiklassa määrätään työntekijöiden vapaan liikkuvuuden jäsenvaltioiden ja Turkin välillä asteittaista toteuttamista koskevista määräajoista ja todetaan, että "[a]ssosiaationeuvosto päättää tätä varten tarvittavista yksityiskohtaisista säännöistä".

18 Assosiaationeuvosto teki aluksi 20.12.1976 assosiaatiosopimuksen 12 artiklan ja lisäpöytäkirjan 36 artiklan perusteella päätöksen N:o 2/76, joka on sen 1 artiklan mukaan ensimmäinen vaihe työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamisessa yhteisön ja Turkin välillä.

19 Assosiaationeuvoston tämän jälkeen 19.9.1980 tekemällä assosiaation kehittämiseen liittyvällä päätöksellä N:o 1/80 on sen kolmannen perustelukappaleen mukaan tarkoitus parantaa työntekijöitä ja heidän perheenjäseniään koskevaa sosiaaliturvajärjestelmää päätöksellä N:o 2/76 toteutettuun järjestelmään nähden.

20 Päätöksen N:o 1/80 II luvun (Sosiaaliset määräykset) 1 jakson määräykset (Työntekijöiden vapaaseen liikkuvuuteen ja työhön liittyvät kysymykset), joihin 6 artikla sisältyy, ovat täydentävä vaihe työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamisessa ja niiden lähtökohtana pidetään perustamissopimuksen 48, 49 ja 50 artiklaa (ks. em. asia Bozkurt, tuomion 14 ja 19 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on tämän vuoksi pitänyt välttämättömänä saattaa näissä perustamissopimuksen artikloissa hyväksytyt periaatteet koskemaan mahdollisuuksien mukaan turkkilaisia työntekijöitä, joilla on päätöksessä N:o 1/80 tunnustetut oikeudet (ks. em. asia Bozkurt, tuomion 20 kohta).

21 Tältä osin on ensiksi todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan (ks. erityisesti asia C-237/91, Kus, tuomio 16.12.1992, Kok. 1992, s. I-6781, 25 kohta) päätöksellä N:o 1/80 ei rajoiteta jäsenvaltioiden toimivaltaa säätää Turkin kansalaisten oikeudesta saapua maahan ja heidän ensimmäisen työsuhteensa ehdoista, vaan siinä määrätään ainoastaan ja erityisesti sen 6 artiklassa, jäsenvaltioiden työmarkkinoille jo säännönmukaisesti sijoittautuneiden turkkilaisten työntekijöiden asemasta.

22 Toiseksi on korostettava, että yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-192/89, Sevince, 20.9.1990 antamastaan tuomiosta (Kok. 1990, s. I-3461) lähtien vakiintuneesti katsonut, että päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdalla on välitön oikeusvai-

kutus jäsenvaltioissa siten, että ne Turkin kansalaiset, jotka täyttävät artiklassa määrätyt edellytykset, voivat vedota suoraan heille tämän määräyksen eri luetelmakohdissa myönnettyihin oikeuksiin (asia C-355/93, Eroglu, tuomio 5.10.1994, Kok. 1994, s. I-5113, 11 kohta).

23 Kuten 6 artiklan 1 kohdan kolmesta luetelmakohdasta ilmenee, jopa nämä oikeudet vaihtelevat, ja niitä koskevat edellytykset vaihtelevat riippuen säännönmukaisen työsuhteen pituudesta kyseisessä jäsenvaltiossa (ks. em. asia Eroglu, tuomion 12 kohta).

24 Kolmanneksi on huomattava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan 6 artiklan 1 kohdan kolmessa luetelmakohdassa turkkilaisille työntekijöille myönnetyt työntekoon liittyvät oikeudet edellyttävät välttämättä asianomaiselle myönnettyä oleskeluoikeutta, jottei oikeutta työmarkkinoille pääsyyn ja työskentelyyn tehtäisi täysin merkityksettömäksi (ks. em. asiat Sevince, tuomion 29 kohta; Kus, tuomion 29 ja 30 kohta ja Bozkurt, tuomion 28 kohta).

25 Ennakkoratkaisukysymyksestä on erityisesti todettava, että kysymyksessä tarkoitetaan sellaisen turkkilaisen työntekijän asemaa, jolla on sen perusteella, että hän on työskennellyt säännönmukaisesti jäsenvaltiossa lähes kahdeksan vuotta, päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan kolmannen luetelmakohdan mukaisesti oikeus "tehdä vapaasti minkälaista tahansa valitsemaansa palkattua työtä" tässä jäsenvaltiossa.

26 Tältä osin ensinnäkin jo 6 artiklan 1 kohdan sanamuodosta ilmenee, että päinvastoin kuin kahdessa ensimmäisessä luetelmakohdassa, joissa määrätään ainoastaan edellytyksistä, joiden mukaan laillisesti jäsenvaltion alueelle saapunut ja siellä työskentelemään oikeutettu Turkin kansalainen voi työskennellä vastaanottavassa jäsenvaltiossa jatkamalla työn tekoa saman työnantajan palveluksessa ensimmäisen säännönmukaisen työskentelyvuoden jälkeen (ensimmäinen luetelmakohta) tai vastaamalla kolmen säännönmukaisen työskentelyvuoden jälkeen, jollei jäsenvaltioiden työntekijöille annettavasta etusijasta muuta johdu, valitsemansa saman alan toisen työnantajan työtarjoukseen (toinen luetelmakohta), kolmannessa luetelmakohdassa myönnetään turkkilaiselle työntekijälle paitsi oikeus vastata työtarjouk-

seen, myös oikeus ehdoitta etsiä ja tehdä minkälaista tahansa vapaasti valitsemaansa palkattua työtä ilman, että jäsenvaltioiden työntekijöille voidaan antaa häntä vastaan etusija.

27 Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut jäsenvaltioiden kansalaisia olevien työntekijöiden vapaan liikkuvuuden osalta, että perustamissopimuksen 48 artiklan tarkoituksena on, että näillä on oikeus oleskella toisessa jäsenvaltiossa työn hakemiseksi ja että vaikka työnhakijan oleskelun kestoa kyseisessä jäsenvaltiossa voidaan rajoittaa soveltuvan kansallisen lainsäädännön nojalla, 48 artiklan tehokas vaikutus (effet utile) edellyttää kuitenkin, että asianomaiselle myönnetään kohtuullinen määräaika, jonka aikana hän voi tutustua sen jäsenvaltion alueella, johon hän on saapunut, ammattitaitojaan vastaaviin työtarjouksiin ja ryhtyä mahdollisesti tarpeellisiin toimenpiteisiin työn saamiseksi (ks. vastaavasti asia C-292/89, Antonissen, tuomio 26.2.1991, Kok. 1991, s. I-745, 13, 15 ja 16 kohta).

28 Kuten tämän tuomion 20 kohdassa on todettu, perustamissopimuksen 48, 49 ja 50 artiklassa hyväksyttyjä periaatteita on pidettävä mahdollisuuksien mukaan lähtökohtana kohdeltaessa sellaisia turkkilaisia työntekijöitä, joilla on päätöksessä N:o 1/80 tunnustetut oikeudet.

29 On totta, että toisin kuin jäsenvaltioiden kansalaisilla, turkkilaisilla työntekijöillä ei ole oikeutta liikkua vapaasti yhteisön sisällä, vaan heillä on ainoastaan joitakin oikeuksia siinä vastaanottavassa jäsenvaltiossa, jonka alueelle he ovat saapuneet laillisesti ja jossa he ovat työskennelleet säännönmukaisesti määrätyn ajan.

30 Tästä seuraa, että turkkilaisen työntekijän, kuten pääasian kantajan, on voitava tosiasiallisesti hakea kohtuullisessa ajassa vastaanottavassa jäsenvaltiossa uutta työpaikkaa ja vastaavasti hänellä on oltava oleskeluoikeus tänä ajanjaksona huolimatta siitä, että hän on itse päättänyt aikaisemman työsuhteensa sitoutumatta välittömästi uuteen työsuhteeseen.

31 Itse asiassa, kuten komissio on vakuuttavasti väittänyt, päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan kolmannen luetelmakohdan tehokas vaikutus (effet utile) merkitsee välttämättä, että vähintään neljän vuoden säännönmukaisen työskentelyn jälkeen jäsenvaltiossa turkkilaisella työntekijällä on oikeus päättää senhetkinen työsuhteensa henkilökohtaisista syistä ja etsiä kohtuullisessa määräajassa uutta työpaikkaa samassa jäsenvaltiossa, sillä muutoin työntekijän oikeus tehdä vapaasti mitä tahansa valitsemaansa palkattua työtä menettäisi kokonaan määräyksessä tarkoitetun merkityksensä.

32 Kohtuullisen määräajan osalta, joka vastaanottavan jäsenvaltion on myönnettävä asianomaiselle, jotta tämä voi hakea uutta työpaikkaa, on todettava, että asianomaisten kansallisten viranomaisten on vahvistettava määräajan pituus päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Määräajan on joka tapauksessa oltava riittävä, jotta 6 artiklan 1 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa tunnustettu oikeus ei menettäisi kokonaan merkitystään siten, että turkkilaisen työntekijän mahdollisuudet uuden työn saantiin tosiasiallisesti vaarantuisivat.

33 Pääasian kaltaisessa tilanteessa, jossa kyseisessä kansallisessa lainsäädännössä ei ole säädetty tällaista määräaikaa, sen vahvistaminen kuuluu kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan siinä käsiteltävänä olevan kunkin asian erityisolot huomioon ottaen.

34 Tetikin kaltaiselle turkkilaiselle työntekijälle myönnettyä työsopimuksen päättymisen ja oleskeluluvan umpeutumisen välistä muutaman päivän määräaikaa on kuitenkin joka tapauksessa pidettävä riittämättömänä, jotta uuden työpaikan tosiasiallinen hakeminen olisi mahdollista.

35 Edellä esitettyä tulkintaa ei aseteta kyseenalaiseksi Saksan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitusten esittämässä perustelussa, jonka mukaan päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 2 kohdan toisen virkkeen, jossa aikaisemman työskentelykauden perusteella saavutetut edut turvataan ainoastaan turkkilaisen työntekijän omasta tahdosta riippumattoman työttömyyden osalta, täytyy vastakkaispäättelyn perusteella merkitä sitä, ettei mitään saavutettua etua voida ottaa huomioon

pääasian kaltaisessa tilanteessa, jossa työntekijä on omasta tahdostaan jättänyt työpaikkansa ja poistunut lopullisesti kyseisen jäsenvaltion työmarkkinoilta, koska hän ei ole voinut aloittaa heti uutta työsuhdetta.

36 Tältä osin on todettava aivan aluksi, että 6 artiklan 2 kohdassa määrätään tämän artiklan 1 kohdan kolmessa luetelmakohdassa mainittujen laillisten työskentelykausien laskemisen helpottamiseksi järjestelmästä, joka on edullinen työskentelynsä väliaikaisesti keskeyttäneelle turkkilaiselle työntekijälle ja jossa erotetaan poissaolojaksot niiden lajin ja pituuden perusteella.

37 Määräyksen ensimmäinen virke koskee siten pääasiassa lyhyitä ajanjaksoja, joiden aikana turkkilainen työntekijä ei tosiasiassa tee palkattua työtä (vuosilomat, äitiysloma, poissaolo työtapaturman tai sairauden vuoksi, jolloin työ keskeytyy ainoastaan lyhyeksi ajaksi). Näitä työntekijän poissaoloja työpaikaltaan pidetään tämän vuoksi 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina säännönmukaisina työskentelykausina.

38 Artiklan 2 kohdan toisessa virkkeessä määrätään poissaoloista pitkäaikaisen sairauden vuoksi ja omasta tahdosta riippumattomista työttömyyskausista, toisin sanoen kausista, jolloin työntekijän poissaolo ei johdu hänen tahallisesta toiminnastaan (kuten myös saksankielisessä versiossa käytetystä adjektiivista "unverschuldet" ilmenee). Määräyksen mukaan tämän kaltaisia poissaoloja ei voida rinnastaa säännönmukaisiin työskentelykausiin, mutta työntekijä ei kuitenkaan menetä aikaisempien säännönmukaisten työskentelykausiensa perusteella saamiaan oikeuksia.

39 Tämän viimeisen määräyksen ainoana tarkoituksena on siten estää se, että turkkilaisen työntekijän, joka aloittaa uudelleen työnteon jouduttuaan lopettamaan ammattinsa harjoittamisen pitkäaikaisen sairauden tai omasta tahdosta riippumat-

toman työttömyyden johdosta, ei olisi pakko aloittaa uudelleen 6 artiklan 1 kohdan kolmessa luetelmakohdassa tarkoitettuja säännönmukaisia työskentelykausia samalla tavalla kuin sellaisen Turkin kansalaisen, joka ei ole koskaan tehnyt palkattua työtä kyseisessä jäsenvaltiossa.

40 Pääasian kaltaisessa tilanteessa, jossa sellaisen turkkilaisen työntekijän, joka on jo työskennellyt yli neljä vuotta vastaanottavassa jäsenvaltiossa ja joka päättää työsuhteensa omasta tahdostaan hakeakseen uutta työpaikkaa samassa jäsenvaltiossa, ei ole automaattisesti katsottava poistuneen lopullisesti tämän valtion työmarkkinoilta edellyttäen kuitenkin, että hän työskentelee edelleen yleisillä työmarkkinoilla 6 artiklan 1 kohdan johtolauseessa tarkoitetulla tavalla.

41 Pääasian kaltaisessa tilanteessa, jossa turkkilainen työntekijä ei sitoudu uuteen työsuhteeseen välittömästi sen jälkeen, kun hän on jättänyt aikaisemman työpaikkansa, tämä edellytys täyttyy periaatteessa kuitenkin ainoastaan, jos ilman työtä oleva asianomainen täyttää kaikki kyseisen jäsenvaltion mahdollisesti edellyttämät muodollisuudet, esimerkiksi kirjoittautumalla siellä työnhakijaksi ja jäämällä tämän valtion työmarkkinoiden käytettäväksi siinä edellytetyksi määräajaksi.

42 Tällä edellytyksellä voidaan lisäksi varmistaa se, ettei Turkin kansalainen käytä väärin oleskelulupaansa kyseisessä jäsenvaltiossa, vaan hakee tosiasiallisesti uutta työpaikkaa siinä kohtuullisessa määräajassa, joka hänelle on myönnettävä, jotta uuden työpaikan saaminen olisi mahdollista.

43 Pääasian kantajan tilanteen kaltaisessa tapauksessa kansallisen tuomioistuimen, joka on yksin toimivaltainen toteamaan ja arvioimaan sen ratkaistavaksi saatetun asian tosiseikat, on kuitenkin ratkaistava, olisiko kyseessä olevan Turkin kansalai-

sen täytynyt ryhtyä kyseisessä jäsenvaltiossa mahdollisesti edellytettyihin toimenpiteisiin siirtyäkseen työmarkkinoiden käytettäväksi ottaen huomioon, että asianomaiselta oli kielletty kaiken palkatun työn tekeminen hänen haettuaan oleskeluluvan voimassaolon jatkamista (ks. edellä 8 kohta).

44 Saksan ja Ranskan hallitukset katsovat lisäksi, että Turkin kansalaisen oleskeluoikeus jäsenvaltiossa on ainoastaan välitön seuraus oikeudesta työskentelyyn ja että mikäli edellä mainitussa asiassa Bozkurt annetusta tuomiosta ilmenee, ettei Turkin kansalaisella ole oikeutta oleskella vastaanottavan jäsenvaltion alueella, kun hänelle on sattunut pysyvän työkyvyttömyyden aiheuttava työtapaturma, näin on oltava suuremmalla syyllä silloin, kun työntekijä on tarkoituksellisesti poistunut kyseisen jäsenvaltion työmarkkinoilta jättämällä työpaikkansa.

45 Tältä osin on muistettava, että edellä mainitussa asiassa Bozkurt annetun tuomion 38 ja 39 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin kielsi nimenomaisen asiaa koskevan säännöksen puuttuessa Turkin kansalaiselta oikeuden oleskella vastaanottavan jäsenvaltion alueella, koska hänelle oli sattunut sellainen työtapaturma, jonka johdosta hän oli kykenemätön sen jälkeen tekemään palkattua työtä. Tämän vuoksi asianomaisen katsotaan lopullisesti poistuneen tämän jäsenvaltion työmarkkinoilta siten, että hänen hakemallaan oleskeluoikeudella ei ole mitään yhteyttä palkatun työn tekemiseen edes tulevaisuudessa (ks. em. asia Bozkurt, tuomion 38 ja 39 kohta).

46 Sen sijaan, kun on kyse pääasian kaltaisesta asiasta, edellä olevista 40, 41 ja 42 kohdasta seuraa, että ollakseen todellinen työnhakija, joka hakee tosiasiallisesti uutta palkattua työtä ja joka täyttää tarvittaessa vastaanottavassa jäsenvaltiossa voimassa olevassa lainsäädännössä asetetut edellytykset, Turkin kansalaisen on katsottava kuuluvan edelleen tämän valtion yleisiin työmarkkinoihin sen määräajan, joka on kohtuudella tarpeen uuden työpaikan hakemista varten. Saksan ja Ranskan hallitusten perustelua ei siten voida hyväksyä.

47 Lopuksi sen Saksan hallituksen perustelun osalta, jonka mukaan Tetikin kaltainen työntekijä olisi voinut ryhtyä edellytettyihin toimenpiteisiin uuden työpaikan hakemiseksi niiden lomien aikana, joihin hän oli oikeutettu, on huomattava, että vuosilomilla on eri tarkoitus kuin sillä jaksolla, joka vastaanottavan jäsenvaltion on myönnettävä Turkin kansalaiselle uuden työpaikan hakemista varten. Asianomainen on lisäksi saattanut käyttää koko kyseisen vuoden lomansa silloin, kun hän päättää irtisanoa työsopimuksensa henkilökohtaista syistä.

48 Edellä olevat perustelut kokonaisuudessaan huomioon ottaen toiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava niin, että päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan kolmatta luetelmakohtaa on tulkittava siten, että turkkilaisella työntekijällä, joka on työskennellyt säännönmukaisesti yli neljä vuotta jäsenvaltion alueella, joka päättää omasta pyynnöstään irtisanoa työsuhteensa hakeakseen uutta työpaikkaa samassa jäsenvaltiossa ja joka ei onnistu välittömästi aloittamaan uutta työsuhdetta, on oikeus kohtuullisen määräajan pituiseen oleskeluun tässä jäsenvaltiossa, jotta hän voi hakea uutta palkattua työtä siltä osin kuin hän kuuluu edelleen kyseisen jäsenvaltion yleisiin työmarkkinoihin ja täyttää tässä valtiossa voimassa olevassa lainsäädännössä asetetut edellytykset, esimerkiksi kirjoittautumalla siellä työnhakijaksi ja ilmoittautumalla työmarkkinoiden käytettäväksi. Asianomaisen jäsenvaltion ja asiaa koskevan lainsäädännön puuttuessa asiaa käsittelevän kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on määrätä tällaisesta kohtuullisesta määräajasta, jonka on kuitenkin oltava riittävän pituinen, jotta asianomaisen tosiasiallisia mahdollisuuksia hakea uutta työpaikkaa ei vaaranneta.

## Oikeudenkäyntikulut

49 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan, Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Bundesverwaltungsgerichtin 11.4.1995 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen, sellaisena kuin se on muutettuna 30.8.1995 tehdyllä päätöksellä, seuraavasti:

**Assosiaation kehittämisestä Euroopan talousyhteisön ja Turkin välillä 19.9.1980 tehdyn assosiaationeuvoston päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan kolmatta luetelmakohtaa on tulkittava siten, että turkkilaisella työntekijällä, joka on työskennellyt säännönmukaisesti yli neljä vuotta jäsenvaltion alueella, joka päättää omasta pyynnöstään irtisanoa työsuhteensa hakeakseen uutta työpaikkaa samassa jäsenvaltiossa ja joka ei onnistu välittömästi aloittamaan uutta työsuhdetta, on oikeus kohtuullisen määräajan pituiseen oleskeluun tässä jäsenvaltiossa, jotta hän voi hakea uutta palkattua työtä siltä osin kuin hän kuuluu edelleen kyseisen jäsenvaltion yleisiin työmarkkinoihin ja täyttää tässä valtiossa voimassa olevassa lainsäädännössä asetetut edellytykset, esimerkiksi kirjoittautumalla siellä työnhakijaksi ja ilmoittautumalla työmarkkinoiden käytettäväksi. Asianomaisen jäsenvaltion ja asiaa koskevan lainsäädännön puuttuessa asiaa käsittelevän kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on määrätä tällaisesta kohtuullisesta määräajasta, jonka on kuitenkin oltava riittävän pituinen, jotta asianomaisen tosiasiallisia mahdollisuuksia hakea uutta työpaikkaa ei vaaranneta.**

Mancini Murray Kakouris

Kapteyn Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 23 päivänä tammikuuta 1997.

R. Grass G. F. Mancini

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja